

**ĐỀ CƯƠNG ÔN TẬP NGỮ VĂN 6 - HỌC KÌ II**

**Năm học 2019 - 2020**

**A/ VĂN :**

**I. Truyện và kí :**

**1. Hệ thống hóa những truyện và kí đã học :**

| STT | Tên tác phẩm ( hoặc đoạn trích)                                    | Tác giả              | Thể loại          | Tóm tắt nội dung                                                                                                                                         |
|-----|--------------------------------------------------------------------|----------------------|-------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1   | Bài học đường đời đầu tiên<br>( trích <i>Dế Mèn phiêu lưu kí</i> ) | Tô Hoài              | Truyện đồng thoại | <i>Dế Mèn tự tả chân dung, trêu chị Cốc dẫn đến cái chết của Dế Choắt và ân hận.</i>                                                                     |
| 2   | Sông nước Cà Mau<br>( trích <i>Đất rừng phương Nam</i> )           | Đoàn Giỏi            | Truyện dài        | <i>Bức tranh thiên nhiên rộng lớn, hoang dã và cuộc sống ở vùng sông nước Cà Mau độc đáo.</i>                                                            |
| 3   | Bức tranh của em gái tôi                                           | Tạ Duy Anh           | Truyện ngắn       | <i>Tình cảm hồn nhiên, trong sáng và lòng nhân hậu của em gái Kiều Phương đã giúp người anh nhận ra phần hạn chế của chính mình.</i>                     |
| 4   | Vượt thác ( trích <i>Quê nội</i> )                                 | Võ Quảng             | Truyện dài        | <i>Cảnh vượt thác của con thuyền do đượng Hương Thư chỉ huy trên sông Thu Bồn.</i>                                                                       |
| 5   | Buổi học cuối cùng                                                 | An - phông-xơ Đô-đê. | Truyện ngắn       | <i>Buổi học cuối cùng bằng tiếng Pháp ở vùng An –dát bị quân Phổ chiếm đóng và hình ảnh của thầy Ha-men qua cái nhìn và tâm trạng của chú bé Phrăng.</i> |
| 6   | Cô Tô                                                              | Nguyễn Tuân          | Kí                | <i>Cảnh thiên nhiên tươi đẹp, trong sáng và sinh hoạt đông vui của con người trên vùng đảo Cô Tô.</i>                                                    |
| 7   | Cây tre Việt Nam                                                   | Thép Mới             | Kí                | <i>Cây tre- người bạn thân thiết của dân tộc Việt Nam, là một biểu tượng của đất nước, dân tộc Việt Nam.</i>                                             |

**2. Những yếu tố có chung ở truyện và kí :**

| STT | Tên tác phẩm ( hoặc đoạn trích)                                    | Cốt truyện                 | Nhân vật                                                          | Nhân vật kể chuyện                    |
|-----|--------------------------------------------------------------------|----------------------------|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|
| 1   | Bài học đường đời đầu tiên<br>( trích <i>Dế Mèn phiêu lưu kí</i> ) | Kể theo trình tự thời gian | Có nhân vật chính và nhân vật phụ ( Dế Mèn, Dế Choắt, chị Cốc...) | <i>Mèn- ngôi kể thứ nhất.</i>         |
| 2   | Sông nước Cà Mau<br>( trích <i>Đất rừng</i>                        | Cảnh miêu tả theo sự di    | Ông Hai, thằng Cò, thằng An...                                    | <i>Nhân vật An- ngôi kể thứ nhất.</i> |

|   |                                    |                                               |                                                                       |                                          |
|---|------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
|   | <i>phương Nam)</i>                 | chuyển của không gian                         |                                                                       |                                          |
| 3 | Bức tranh của em gái tôi           | Theo trình tự thời gian                       | Anh trai, em gái Kiều Phương, chú Tiến Lê, bố mẹ Kiều Phương...       | <i>Người anh trai- ngôi kể thứ nhất.</i> |
| 4 | Vượt thác ( trích <i>Quê nội</i> ) | Cảnh miêu tả theo sự di chuyển của không gian | Dương Hương Thư và các bạn chèo thuyền                                | <i>Ngôi kể thứ nhất, xưng chúng tôi</i>  |
| 5 | Buổi học cuối cùng                 | Theo trình tự thời gian                       | Chú bé Phrăng , thầy Ha-men, cụ Hô-de...                              | <i>Chú bé Phrăng- ngôi kể thứ nhất.</i>  |
| 6 | Cô Tô                              | Không                                         | Anh hùng Châu Hòa Mãn và vợ con, những người dân trên đảo, tác giả... | <i>Tác giả-ngôi kể thứ nhất.</i>         |
| 7 | Cây tre Việt Nam                   | Không                                         | Cây tre và họ hàng của tre, nông dân, bộ đội....                      | <i>Giấu mình- ngôi kể thứ ba.</i>        |

## II. Thơ :

| STT | Tên bài thơ- năm sáng tác     | Tác giả                                | <i>Phương thức biểu đạt</i> | Nội dung ( đại ý)                                                                                                                                           |
|-----|-------------------------------|----------------------------------------|-----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1   | Đêm nay Bác không ngủ ( 1951) | Minh Huệ- Nguyễn Đức Thái( 1927- 2003) | <i>Tự sự, miêu tả</i>       | <i>Bài thơ thể hiện tấm lòng yêu thương sâu sắc rộng lớn của Bác Hồ với bộ đội , nhân dân và tình cảm kính yêu cảm phục của người chiến sĩ đối với Bác.</i> |
| 2   | Lượm ( 1949)                  | Tố Hữu ( 1920- 2002)                   | <i>Miêu tả, tự sự</i>       | <i>Bài thơ khắc họa hình ảnh Lượm hồn nhiên, vui tươi, hăng hái, dũng cảm. Lượm đã hi sinh nhưng hình ảnh của em vẫn còn sống mãi với chúng ta.</i>         |

## III. Văn bản nhật dụng :

| STT | Tên bài                    | Tác giả | Nội dung                                                                                                                  |
|-----|----------------------------|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     | Bức thư của thủ lĩnh da đỏ |         | Con người phải sống hòa hợp với thiên nhiên, chăm lo bảo vệ môi trường và thiên nhiên như bảo vệ mạng sống của chính mình |

## B/ TIẾNG VIỆT :

### I. Các từ loại đã học :

1. Học kì I : Danh từ, động từ, tính từ, số từ, lượng từ, chỉ từ.

2. Học kì II : Phó từ .

| Phó từ là gì                                                                                                                                | Các loại phó từ                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                             | Phó từ đứng trước động từ, tính từ                                                                                                                                                                                                              | Phó từ đứng sau động từ, tính từ                                                                                  |
| <i>Phó từ là những từ chuyên đi kèm động từ, tính từ để bổ sung ý nghĩa cho động từ, tính từ.</i><br><br>Ví dụ : Dừng <u>đang</u> học bài . | Có tác dụng bổ sung một số ý nghĩa về thời gian( đã, đang, sẽ...), về mức độ( rất, hơi, quá...), sự tiếp diễn tương tự( cũng, vẫn, cứ, còn...), sự phủ định( không, chưa, chẳng), sự cầu khiến( hãy, chớ, đừng) cho động từ, tính từ trung tâm. | Có tác dụng bổ sung một số ý nghĩa về mức độ ( quá, lắm...), về khả năng( được...), về khả năng ( ra, vào, đi...) |

### II. Các biện pháp tu từ trong câu :

|           | So sánh                                                                                                                               | Nhân hóa                                                                                                                                                                                                                              | Ẩn dụ                                                                                                                                             | Hoán dụ                                                                                                                                                                    |
|-----------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Khái niệm | <i>Là đối chiếu sự vật, sự việc này với sự vật, sự việc khác có nét tương đồng để làm tăng sức gợi hình, gợi cảm cho sự diễn đạt.</i> | <i>Là gọi hoặc tả con vật, cây cối, đồ vật... bằng những từ ngữ vốn được dùng để gọi hoặc tả con người, làm cho thế giới loài vật, cây cối, đồ vật trở nên gần gũi với con người, biểu thị những suy nghĩ tình cảm của con người.</i> | <i>Là gọi tên sự vật hiện tượng này bằng tên sự vật hiện tượng khác có nét tương đồng với nó nhằm tăng sức gợi hình, gợi cảm cho sự diễn đạt.</i> | <i>Là gọi tên sự vật, hiện tượng, khái niệm bằng tên sự vật, hiện tượng, khái niệm khác có nét quan hệ gần gũi với nó nhằm tăng sức gợi hình, gợi cảm cho sự diễn đạt.</i> |
| Ví dụ     | Mặt trăng tròn như cái đĩa bạc.                                                                                                       | Từ trên cao, <u>chị</u> trăng nhìn em mỉm cười.                                                                                                                                                                                       | Ăn quả nhớ kẻ trồng cây. ( ăn quả : hưởng thụ; trồng cây : người làm ra)                                                                          | <u>Lớp</u> ta học chăm chỉ.                                                                                                                                                |
| Các kiểu  | 2 kiểu : So sánh ngang bằng, so sánh không ngang bằng.                                                                                | 3 kiểu nhân hóa :<br>- Dùng những từ vốn gọi người để gọi vật.<br>- Dùng những từ vốn chỉ hoạt động, tính chất của người để chỉ hoạt động, tính chất của vật.<br>- Trò chuyện, xưng hô với vật như đối với người.                     | Giảm tải                                                                                                                                          | Giảm tải                                                                                                                                                                   |

### III. Chữa lỗi về chủ ngữ, vị ngữ:

|            | Câu thiếu chủ ngữ                                                                              | Câu thiếu vị ngữ                                                                                                               | Câu thiếu cả chủ ngữ lẫn vị ngữ | Câu sai về quan hệ ngữ nghĩa giữa các thành phần câu                                                                                                                                        |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ví dụ sai. | - Với kết quả của năm học đầu tiên ở Trường Trung học cơ sở đã động viên em rất nhiều.         | Bạn Trang, người học giỏi nhất lớp 6a1.                                                                                        | Mỗi khi đi qua cầu Bồng Sơn.    | Khi em đến cổng trường thì Tuấn gọi em và được bạn ấy cho một cây bút mới.                                                                                                                  |
| Cách chữa  | - Thêm chủ ngữ cho câu.<br>- Biến trạng ngữ thành chủ ngữ.<br>- Biến vị ngữ thành cụm chủ- vị. | - Thêm vị ngữ cho câu.<br>- Biến cụm từ đã cho thành bộ phận của cụm chủ-vị.<br>- Biến cụm từ đã cho thành bộ phận của vị ngữ. | - Thêm chủ ngữ và vị ngữ.       | - Khi em đến cổng trường thì Tuấn gọi em và em được bạn ấy cho một cây bút mới. (câu ghép)<br>- Khi em đến cổng trường thì Tuấn gọi em và cho em một cây bút mới. (một chủ ngữ, hai vị ngữ) |

### C/ TẬP LÀM VĂN :

#### I) *Dàn bài chung của văn tả cảnh và văn tả người.*

|                    | Dàn bài chung về văn tả cảnh                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Dàn bài chung về văn tả người                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1/ <u>Mở bài</u>   | Giới thiệu cảnh được tả : Cảnh gì ? Ở đâu ? Lý do tiếp xúc với cảnh ? Ấn tượng chung ?                                                                                                                                                                                                                                                                            | Giới thiệu người định tả : Tả ai ? Người được tả có quan hệ gì với em ? Ấn tượng chung ?                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 2/ <u>Thân bài</u> | a. Bao quát : Vị trí ? Chiều cao hoặc diện tích ? Hướng của cảnh ? Cảnh vật xung quanh ?<br><br>b. Tả chi tiết : ( Tùy từng cảnh mà tả cho phù hợp)<br>* Từ bên ngoài vào ( từ xa ) : Vị trí quan sát ? Những cảnh nổi bật ? Từ ngữ, hình ảnh gợi tả ?...<br>* Đi vào bên trong ( gần hơn ) : Vị trí quan sát ? Những cảnh nổi bật ? Từ ngữ, hình ảnh gợi tả ?... | a. Ngoại hình : Tuổi tác ? Tầm vóc ? Dáng người ? Khuôn mặt ? Mái tóc ? Mắt ? Mũi ? Miệng ? Làn da ? Trang phục ?...( Từ ngữ, hình ảnh miêu tả)<br>b. Tả chi tiết : ( Tùy từng người mà tả cho phù hợp)<br>* Nghề nghiệp, việc làm ( Cảnh vật làm việc + những động tác, việc làm...). Nếu là học sinh, em bé : Học, chơi đùa, nói năng...( Từ ngữ, hình ảnh miêu tả)<br>* Sở thích, sự đam mê : Cảnh vật, thao tác, cử chỉ, hành động...( Từ ngữ, hình |

|                      |                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                  |
|----------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | * Cảnh chính hoặc cảnh quen thuộc mà em thường thấy ( rất gần) : Cảnh nổi bật ? Từ ngữ hình ảnh miêu tả...                                                                   | ảnh miêu tả)<br>* Tính tình : Tình yêu thương với những người xung quanh : Biểu hiện ? Lời nói ? Cử chỉ ? Hành động ?( Từ ngữ, hình ảnh miêu tả) |
| 3/ <u>Kết bài</u>    | Cảm nghĩ chung sau khi tiếp xúc; Tình cảm riêng hoặc nguyện vọng của bản thân ?...                                                                                           | Tình cảm chung về người em đã tả ? Yêu thích, tự hào, ước nguyện ?...                                                                            |
| <b><u>Chú ý:</u></b> | <i>Dù là tả cảnh hay tả người, bất cứ một đề nào, các em cũng phải nhớ lập dàn bài phù hợp. Phải làm bài, viết bài đàng hoàng, tuyệt đối không được làm sơ sài, lộn xộn.</i> |                                                                                                                                                  |

## **II. Luyện tập: Lập dàn ý chi tiết cho các đề bài sau**

### **I) Văn tả cảnh**

Đề : Hãy tả lại hình ảnh cây đào hoặc cây mai vàng vào dịp Tết đến, xuân về.

### **II) Văn tả người**

Đề 1: Hãy miêu tả hình ảnh mẹ hoặc bố trong các trường hợp sau: lúc em bị ốm, khi em mắc lỗi, khi em làm được một việc tốt.

Đề 2: Hãy tả lại một cụ già đang ngồi câu cá bên hồ.

### **III) Văn miêu tả sáng tạo**

Đề 1: Em hãy tả quang cảnh một phiên chợ theo tưởng tượng của em.

Đề 2: Từ bài văn Lao xao của Duy Khán, em hãy tả lại khu vườn trong một buổi sáng đẹp trời.

